

MOBIL ILOVALAR ORQALI TIL O'RGANISH METODIKASI

Ikromova Mohinur Akromjon qizi,

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti
Xorijiy til va adabiyot 1-fakultet 3-bosqich talabasi

E-mail: mohinurikromova3006@gmail.com

Ilmiy rahbar: Nosirova Mubina Olimovna,

O'zDJTU Umumiy tilshunoslik kafedrası katta o'qituvchisi

E-mail: m.nosirova@uzswlu.uz

Annotatsiya. Ushbu maqolada til o'rganish jarayonida zamonaviy mobil ilovalarning ahamiyati va ularning bilim olish samaradorligiga ta'siri tahlil qilinadi. Xususan, o'quvchilarning speaking (gapirish) ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan Elsa Speak ilovasi, uning maqsadi, funksiyalari hamda til o'rganuvchilarga beradigan foydalari bilan bir qatorda ayrim cheklovlari ham ko'rib chiqiladi. Shuningdek, mazkur ilova boshqa mobil ilovalar bilan solishtirilib, uning ustun va zaif tomonlari aniqlanadi.

Kalit so'zlar: mobil ta'lim (MALL), til o'rganish metodikasi, mobil ilovalar, speaking ko'nikmasi, sun'iy intellekt texnologiyalari, individual yondashuv, Elsa Speak.

Abstract. This article analyzes the importance of modern mobile applications in the process of language learning and their impact on learning effectiveness. In particular, it examines the Elsa Speak application aimed at developing students' speaking skills, including its purpose, functions, advantages, and limitations. The study also compares Elsa Speak with other language learning applications to identify its strengths and weaknesses.

Keywords: mobile learning (MALL), language learning methodology, mobile applications, speaking skills, artificial intelligence technologies, individualized approach, Elsa Speak.

Аннотация. В данной статье анализируется значение современных мобильных приложений в процессе изучения языков и их влияние на эффективность обучения. В частности, рассматривается приложение Elsa Speak, направленное на развитие навыков говорения, а также его преимущества и недостатки. Кроме того, проводится сравнительный анализ с другими приложениями.

Ключевые слова: мобильное обучение (MALL), методика изучения языка, мобильные приложения, навыки говорения, технологии искусственного интеллекта, индивидуальный подход, Elsa Speak.

Hozirgi zamonaviy rivojlanib borayotgan dunyoda raqamli texnologiyalarning o'sishi ko'plab sohalarida o'zining ijobiy ta'sirini ko'rsatmoqda. Masalan, tibbiyot, savdo-sotiq, ta'lim, biznes va boshqa sohalarida bu jarayon yaqqol namoyon bo'lmoqda. Jumladan, ta'lim jarayonida mobil qurilmalar va ilovalar orqali bilim olish imkoniyatini beruvchi mobil ta'lim (MALL) keng tarqalib bormoqda.

Shu bilan birgalikda, olib borilgan tadqiqotlarning ayrimlari mobil ilovalarning umumiy samaradorligini yoritadi, ammo aynan speaking (gapirish) ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan aniq bir ilovalar kesimida yetarli darajada tahlillar olib borilmagan. Ushbu maqolaning asosiy muammosi ham aynan shu jihat bilan bog'liq

bo'lib, maqsadi mobil ilovalarning, xususan speaking (gapirish) ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rnini aniq bir ilova misolida tahlil qilib berishdan iborat.

Bugungi kunda zamonaviy mobil texnologiyalar o'zining bir qancha qulayliklari bilan til o'rganuvchilar uchun muhim ahamiyatga ega bo'lib kelmoqda. Xususan, Judit Burstonning (2015) mobil ilovalarning inson hayotidagi ahamiyati haqidagi fikri quyidagicha: "MALL (Mobile-Assisted Language Learning) applications have been demonstrated their potential to support language learning through portability, accessibility, and the opportunity to frequent practice" deb qayd etadi. Mazkur ta'rifga asoslangan holda, biz mobil ilovalarning doimiy va muntazam mashq qilish imkoniyatini beruvchi eng samarali vositalardan biri ekanligini bilib olishimiz mumkin.

Jumladan, Agnes Kukulska Hulme (2012) mobil ta'limga quyidagicha fikr beradi: "Mobile learning can be defined as learning that is mediated via handheld devices and potentially available anytime, anywhere". Ya'ni, ushbu ta'rifdan kelib chiqib aytish mumkinki, mobil ta'lim bilim olish yoki til o'rganish jarayonida istalgan vaqt va joyda amalga oshirilishi mumkin bo'lib, o'quv jarayonini samarali tashkil etish imkonini beradi.

Yuqorida ta'kidlab o'tilgan ilmiy qarashlardan kelib chiqqan holda, mobil ilovalar til o'rganish jarayonida qanchalik muhim vosita sifatida namoyon bo'layotganini bilib olishimiz mumkin. Shu bilan birgalikda speaking (gapirish) ko'nikmalarini shakllantirish yoki rivojlantirishda mobil qurilma va ilovalarning ahamiyati beqiyos, ayniqsa bunday ilovalar orasida Elsa Speak nomli ilova o'zining o'quvchilar talaffuzida aniqlik, ravonlik va o'ziga bo'lgan ishonchni oshirish imkoniyatlariga ega ekanligi bilan alohida e'tiborga loyiqdir. Mazkur ilova yuzasidan Leong (2020) quyidagicha fikr yuritadi: "AI-powered applications such as Elsa Speak provide immediate pronunciation feedback and personalized learning paths, which significantly enhance learners' speaking accuracy and confidence". Ushbu ta'rifdan ko'rinib turibdiki, Elsa Speak ilovasi o'quvchilarning ta'lim olish jarayonida nutqida sodir bo'ladigan kamchiliklar yoki muammolarni tezlik bilan aniqlashga, xatolarini tuzatishga yoki ularni bartaraf qilish orqali nutqni yanada ravon qilishga qaratilgan eng samarali ilova turlaridan biri hisoblanadi.

Shu bilan birga, Elsa Speak ilovasi sun'iy intellekt texnologiyalariga asoslangan bo'lib, foydalanuvchilarning nutqini real vaqt rejimida tahlil qilish va xatolarini aniqlash imkonini beradi. Mazkur jarayon orqali o'quvchilar o'z kamchiliklarini tezkor ravishda bartaraf etish imkoniga ega bo'lib, bu ularning o'ziga bo'lgan ishonchini sezilarli darajada oshiradi. Shundan kelib chiqib aytish mumkinki, ushbu ilova nafaqat til ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi, balki foydalanuvchilarning kommunikativ ishonchini mustahkamlash orqali ularning jamiyatdagi faol ishtirokini ta'minlashga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Biroq, ushbu ilovada ham yetarlicha kamchiliklar va cheklovlar mavjud. Masalan, uning asosiy vazifasi faqatgina talaffuzni yaxshilashga qaratilgani sababli, ushbu ilova grammatik va yozma ko'nikmalarni yetarli darajada rivojlantirish uchun yordam bera olmaydi. Bundan tashqari, uning bepul versiyasi orqali foydalanuvchilar ilovaning cheklangan funksiyalaridan foydalana oladi xolos, chunki uning to'liq funksiyasidan foydalanish uchun pullik obuna talab qilinadi.

Jumladan, Elsa Speak ilovasini boshqa mobil ilovalar bilan solishtiradigan bo'lsak, ularning o'rtasida bir qancha farqlar mavjudligini ko'rishimiz mumkin. Masalan, Duolingo ilovasi ko'proq umumiy til ko'nikmalarini (o'qish, yozish, tinglash)

rivojlantirishga qaratilgan bo'lsa, Elsa Speak ilovasi aynan speaking (gapirish) va talaffuzni chuqurlashtiruvga ixtisoslashgan. Shu sababli, har ikkala ilovadan ham bir-birini to'ldiruvchi vosita sifatida qo'llash maqsadga muvofiq bo'ladi.

Elsa Speak ilovasining yana bir muhim jihati shuki, u til o'rganuvchilar uchun muntazam ravishda individual yondashuvni ta'minlab beradi, ya'ni uning har bir foydalanuvchisi o'zining bilimiga tayangan holda istalgan darajadagi mashqlarni qilish imkoniyatiga ega bo'ladi, bu esa o'rganish jarayonini an'anaviy ta'limdan farqini ko'rsatib beradi. Chunki, an'anaviy ta'limning o'quv jarayoni qismida o'quvchilarning har biri bilan alohida individual tarzda, ularning bilim darajasiga tayangan holda dars jarayonlarini olib borish ko'proq vaqt va kuch talab qilsa, mobil ilovalar bu muammoni sezilarli darajada kamaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, so'nggi yillarda zamonaviy mobil ilovalar va texnologiyalar bilim olish jarayonini sezilarli darajada takomillashtirish uchun o'zining ulkan hissasini qo'shmoqda, ayniqsa ularning til o'rganuvchilar uchun istalgan joy yoki vaqtda bilim olish imkoniyatini yaratib berish imkoniyatining mavjudligi diqqatga sazovordir. Jumladan, speaking (gapirish) ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan Elsa Speak kabi sun'iy intellekt yordamida individual yondashuvni ta'minlab beruvchi, o'quvchilarning talaffuzini tahlil qilish va rivojlantirishga qaratilgan ilovalar orqali nutqning aniqligi va ishonchliligini oshirish uchun xizmat qiladi. Shu bilan birga, bunday ilovalarni kompleks tarzda, ya'ni boshqa platformalar bilan birgalikda qo'llash yanada samaraliroq natija beradi. Kelgusida mobil ilovalarni faqat bitta ko'nikma emas, balki barcha til kompetensiyalarini qamrab oladigan tarzda rivojlantirish muhim yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR:

1. Kukulska-Hulme, A. (2012). Mobile Learning and Language Learning. In: Chapelle, C. (Ed.), The Encyclopedia of Applied Linguistics. Wiley-Blackwell.
2. Burston, J. (2015). Twenty years of MALL project implementation: A meta-analysis of learning outcomes.
3. Leong, C. W., et al. (2020). Artificial Intelligence in Language Learning: Applications and Challenges.